

להגלות נעים תורה וחסידות
מגדר היוצא מעוד

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" החסידי זוטשקא
פר' צו-פרה תשפ"ד • גליון רל"ז

נהל קדומים

מעין נבע במשנת כ"ק מרן רבוה"ק זי"ע

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של
הנה"ח ר' זרח רונטל שליט"א

"זאת חקת התורה" פלאות פר' פרה וכפרתה על חטא העגל

מובא מכ"ק מרן רבינו הנחל יצחק זי"ע בשגב פרשת פרה, שכיון שכל זוהמת החטאים של כלל"י נמשכים מחטא העגל, ולפי דברי ר"מ הדרשן שמובאים ברש"י הק' פרה אדומה באה לכפר על חטא העגל, א"כ לפי"ז כל העוסק בפרשת פרה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה מעשה הפרה אדומה בפועל, ובה תיקן חטא העגל ונעשה כפרה ותיקון לכל החטאים שנמשכו מחטא העגל.

מה השייכות בין פרה לעגל, והכפרה הנצרכת

ונקדים כמה תמיהות העולות הכא לגבי פרשת פרה אדומה מובא במדרש אגדה מיסודו של ר"מ הדרשן שענין פרה אדומה שכמו שאם מקנחת צואת בנה, תבוא הפרה ותכפר על חטא העגל. איזה קשר יש לפרה אדומה שנחשבת לאם שמקנחת צואת חטא העגל שהוא בנה.

ועוד יש להבין איך אפשר לומר ענין כפרה אצל פרה אדומה, הלא פ"א קשורה לענין של טהרה מטומאת מת, ואין שום עבירה להטמאות למת שיצטרכו ע"ז כפרה.

עוד יש להבין בדברי רבי משה הדרשן, הלא עשיית הפ"א הראשונה היתה רק בשנה השניה בב' ניסן בשנת א' תמ"ט, וכבר יותר מחצי שנה מקודם ביום הכיפורים בא' תמ"ח אמר ה' "סלחתי כדברך" - שנסלח חטא העגל. וא"כ למה נצרך עוד כפרה.

שורש חטא העגל מחשבות הרבים שחשבו

ולבאר הענינים בס"ד נקדים מעט בענין שורש חטא העגל שמובא מהרה"ק מסטוטשין זי"ע שכל מצייאות החיים במדבר לא היה בדרך הטבע, שהיה שם משכן החיצונים והס"א, וכמו שמרומז בתורה "מקום נחש שרף ועקרב" שקאי על כוחות הס"א הנוראים שהיו שם, ובמדרשים פ' בשלח אי' שהיו שם ג"כ בפשטות מצב סכנה, נחשים כגודל קורות בית הבה, ועקרבים ענקים מסוכנים. ואדם אחד ראה כזה נחש כשהוא ישרן וכ"ז מרוב פחד הלבינו ונמרטו שערותיו. ובמדרש מסופר שנחש כזה בלע כמה גדודי חיילים של שבור מלכא עד שנאלץ לשאול את חכמי ישראל מה לעשות, ויעצו לו שירוק לו שקים מלאים בקש וכו'. וכך חיו בלי שום תשתית של מזון ושתייה. שבזמן הנהגת מרע"ה היתה הנהגה של ניסים מעל הטבע.

ואומר המשן חכמה ע"פ הרמב"ן עה"פ "וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים", שזה היה שורש טעותם, שעשו את מרע"ה שותף ביצ"מ שכאלו יש לו איזה כח עצמי משלו כמו שיש לבורא, וחשבו שצריך ממוצע אמצעי בינם לבין הקב"ה. והערב רב היה חשקם וחפצם להתקשר להקב"ה, אבל צריכים עבור זה ממוצע, וזה מרע"ה. ולכן כאשר משרע"ה איננו חשבו לעשות אמצעי אחר כדמות שור שבמרכבה.

וכן מובא בשם משמואל שהערב רב הרגישו שכל החיים שלהם תלויים במרע"ה וכאלו הוא הוציאם ממצרים ועוזר להם. וכתב החת"ס בזה לשון נורא, "על פי שכל אנושי יפה עשו, כי איך אפשר שקדוש ישראל יתברך ויתעלה ישכון בתוכינו". ששכל אנושי לא יכול להבין מושג של "והתהלכתי בתוכם", ולכן עשו במקום מרע"ה ממוצע. והחטא הוא שהלכו בשכל האנושי שלהם והניחו הקבלה והמסורת שקב"ה רוצה לשכון בתוכם בלי אמצעי.

התיקון כנגד - ההליכה בתמימות

והנה בפשטות מובא בספה"ק שכנגד חטא העגל ששורשו היה שהלכו עם חשבונות של שכל האנושי, שלהשפעות המשך בעמוד ב' <<<

מאוד מאוד הוא שפל רוח

משורשי העבודה שהנחילו לנו רבותינו הקדושים ועי החסידות הוא, שלצד עבודת ה' בתורה ויראת שמים, יש לו לאדם להשריש בלבו שפלות עצמו, לדעת אשר במה יוכל אדם קרוץ חומר להתגאות, הרי כל מה שיתייגע לעבוד את בוראו הרי זה כאין ואפס ממה שנדרש ממנו.

וידועים דברי הרה"ק מקאמרנא (תיב מצוותיו בהקדמה) ז"ל "והוא דבר ידוע, שהן אצל מרן האר"י ז"ל והן אצל מרן הבעש"ט הק' זיע"א, ברגעים האחרונים שלפני יציאת נשמתם, שמעו התלמידים את שפתותיהם מרחשין, וכשהטו אזניהם שמעו אותם מבקשים "אל תבואני רגל גאווה" (תהלים ל' יב) וביארו הטעם בספה"ק כי ברגעים האחרונים לפני הסתלקות זוכים הצדיקים למדרגות נשגבים, על כן מחמת עוצם ההתגלות שהתגלתה להם באותם רגעים, היו מתפללים אל תבואני רגל גאווה, שלא יבואו לידי התגאות שעל ידה אפשר לאבד הכל".

וכל ספרי החסידות מלאים במוסר והתעוררות על יסוד זה, שצריך האדם להיות שפל בעיני עצמו, והביא הרה"ק הדגל מחנה אפרים (ויקרא) בשם המגיד מפולנאה זיע"א על מה שאומרים העולם אשר "הלומדים לערנען יא' והחסידיים לערנען ינ"ט", ואמר כי כן האמת כי הלומדים כל כמה שהם עוסקים בתורה הם נעשים גדולים בעיני עצמם, אשר כבר למדו כל כך, והיינו לימוד המביא אותם ל"יא" - לישות. ואילו החסידיים כל כמה שלומדים נעשים שפלים יותר בעיניהם, ובאים יותר להכרה בהירה באפיסת עצמם, וזה כל מגמתם בלימוד התורה, ללמד את עצמם להיות קטנים ושפלים בעצמם, וזה לערנען כדי להיות "נישט". ובה מבאר ה'דגל' העניין של "אל"ף זעירא", אל"ף הוא לשון לימוד, שכל עיקר הלימוד הוא להתלמד להיות זעירא, היינו קטן ושפל רוח. ועבודה זו מלווה את האדם כל ימי חייו, היות שיש מן הניסיונות שחולפים לו לאדם כשמוקין, אבל יצר הגאווה לא שוקט לעולם, כדאיתא באמרי פנחס (טהרות המדות 1) שפעם הפציר הרה"ק ר' רפאל במערישי זיע"א ברבן הק' ר' פנחס מקאריץ זיע"א שיתן לו עצה לעקור מדת הגאווה, השיב לו רבו הק': מה אתה רוצה, על זה צריך האדם לעבוד ולהתייגע כל ימי חייו. וביאר העניין כי הגיאות הוא לבושו של הקב"ה, כמאמר הכתוב ה' מלך גאות לבש, והקב"ה אין לו סוף, א"כ מי שפוגם במדה זו פוגם בלבוש אין סוף, על כן אין לעבודה זו סוף ותכלית, אלא היא עבודה לכל ימי חייו, ע"כ דבריו הק'.

ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלואיכם וגו' (ויקרא ת. לז). היינו שצריך איש הישראלי להיות עומד כל ימיו אצל הפתח, ולהחזיק עצמו שעדין לא עשה כלום בעבודת השי"ת. ושבעת ימים רומז לימי חייו של אדם "שבעים שנה", עד יום מלאת ימי מלואיכם פירושו "מלאת" ה' לשון שלימות, שעל ידי זה תזכו לבוא אל שלימות הנפש.

(מאמר מרדכי)

וידוע הסיפור שבעת נישואי אחד מצאצאי הרה"ק הבעל התניא זיע"א, עמד בדחן אחד מחסידיו לשמת, ויפסק' לכל אחד מן המסובין את פסוקו. אבל על רבו הק' פחד לדבר. וצויה עליו הבעל התניא שלא יפסח עליו אלא יאמר עליו דברי בדחנות ומוסר. נענה ואמר מה החילוק ביני לבין הרב, הרי מה שאני יודע גם הרבי יודע, ומה שהרבי אינו יודע גם אני איני יודע, אלא מאי החילוק הוא שיש בדברים שהרבי יודע ואני איני יודע, נו, הרי הבורא כל עולמים הוא אור אין סוף, מה נחשב הדברים שהרבי יודע ואני איני יודע לעומת הדברים ששנינו איננו יודעים... וכשמוע הרה"ק את דבריו נתעלף, וביארו החסידיים כמו שנתבאר שהרה"ק ברום מדרגתו וידיעתו והשגתו, השיג עוד יותר כמה אינו יודע, וכמו שביארו הלשון "תכלית הידיעה שנדע שלא נדע", שכמה שיותר מבינים ומכירים שלא יודעים.

"ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס"

ובזיל"פ דברי רש"י, "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס", **האדם שחסרה לו אותה הרגשה שגופו הוא רק כיס לנשמה אלא הוא חושב שגופו הוא העיקר, ולכן הוא נוטה לעצלות של יסוד העפר, וממילא צריך הכתוב לזרז ולהזכירו שהגוף אינו כי אם כיס ונרתיק לנשמה, והנשמה היא העיקר וממילא יבוא לידי זריזות.**

ונבשם משמואל בפרשתן עה"פ "זאת תורת העולה וגו', והרים את הדשן" כתב, דבהקרבת הקרבן יש ג' מיני עבודות, הראשונה היא "זריקת הדם" והיא עיקר הכפרה, וחייב לעשותה ביום ועיקר האזהרות והדינים נאמרו בה, והיא המכפרת על הנפש כי "הדם הוא הנפש", והיא רומזת למדרגת הצדיקים העובדים את ה' במסירות נפשם ודמם. והמין השני הוא "הקטר חלבים ואברים", והוא אינו עיקר הכפרה וכשר אף בליה, והוא רומז למדרגת הצדיקים המהפכים את מידותיהם המלוכשות באיברים לטוב ומשתמשים עם הז' מידות בלתי לה' לבדו. והמין השלישי הוא "הרמת הדשן" שאחר הקטר החלבים, לאחר שנעשו אפר ואין בהם שום חיות והן אינן מצמיחין ולא ראוין כלום, וזה רומז לבעלי עצבות ומרה שחורה שהם הגורמים לעצלות וקריחות, ואין להם שום חיות וע"כ מקומם מחוץ למחנה, אך היות שא"א להיות דבר המתקיים במציאות בלי שיהיה בו איזה ניצוץ קדוש, ע"כ יש באפר עדיין מצוות הרמת הדשן ועי"ז הוא מתהפך עד שהניצוץ חוזר אל הקדושה. ובזה פ' את הפסוק "זאת תורה העולה", שיש כמה מיני עליות, יש עליה של "על מוקדה" רומז להקטר חלבים ואברים, ויש "ההרים את הדשן" דרומז לבעלי מרה שחורה וכנ"ל. והמידה הזאת של עבודת ה' בעצבות ומרה שחורה שורשה מקליפת עמלק כמ"ד (זברים כ"ה י"ח) "אשר קרן בדרך", שקירו והוציא את החיות דקדושה מעשיית המצוות. "ויזנב בך כל הנחשלים", שהכניס בך מידת העצלות להגיע מאוחר לתפילה וכד', שגם זה בא מיסוד העפר ומעצבות, כמובאר **בתיניא** (פסוק כ"ו).

ולאחר זכינו למחיית עמלק, בנקל יותר לקיים צו חירוז שבא מיסוד האש, "היא העולה על מוקדה", ומעתה לא נהיה בעצלות וקריחות, אלא נתגבר כארי ונתעורר לעבוד את ה' בחיות דקדושה. ויהיה גופנו קודש לה', וכדאיתא **בקדושת לוי** שאחר שקוראין את המגילה אף הגוף הגשמי מודרך והנפש מתמלאת שמחה ורצונה הוא לקיים מצוות ה'. ועי"ז זריזות ושמחה זוכים למחשבות זכות וטהורות כמובאר **בתיניא** (סופ"כ), ולכן נרמז כל זה בקרבן עולה, כי העולה מכפרת על הרהור הלב. ויה"ר שנוכח לכל זה, ולביאת גוא"ב צ"ב א"א.

צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה, וברש"י ז"ל כתב, "אין צו אלא לשון זריזות, מיד ולדורות. א"ר שמעון **ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס**", עכ"ל. ובראשונים וכן ברמב"ן עמדו לבאר, איזה חסרון כיס מצינו בעולה יותר בשאר קרבנות. ובונועם אלימלך פ' ע"ד העבודה, דהנה האדם העובד את השי"ת צריך לעבודו בזריזות ובהתלהבות, וכמ"ש הרה"ק הר"ז ז"ע במקום אחר (פר' תצוה יט"ו), והזריזות היא התחלת העבודה בסולם המדרגות, וכלשון התנא (עבודה זרה כ"ז) "זריזות מביאה" וכו', והעובד את השי"ת בעצלות ובדחוק שלא ברצון הרי הוא חסר עיקר הגוף, שאין לו גוף שהוא כמו כיס ונרתיק לנשמה. וזה שרמז רש"י "ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס", דהיינו שעובד בעצלות שהיו כאילו חסר לו כל הגוף שהוא הכיס לנשמה, עכדה"ק. והביאור בזה נראה בס"ד, דהנה היסוד העיקרי מהד' יסודות שבאדם, הוא יסוד העפר והוא המושך כלפי מטה וממנו העצלות והקריחות, והוא המתנגד ליסוד האש שממנו ההתלהבות והזריזות. וכשהאדם מאריך שינתו במיטתו ברוב עצלות ומאחר ח"ו זמן ק"ש, הרי הוא מגביר אצלו את יסוד העפר, ובמקום שיהי' כיס ונרתיק ועזר להנשמה, הוא מושך אותה למטה, וזהו "חסרון כיס", וע"כ צריך הכתוב לזרז במקום זה של חסרון הגוף להזרז לעבודת ה'.

והנה איתא מהרה"ק **הבעל התניא ז"ע** (פסוק מ"ט), על נוסח התפילה "אתה בחרתנו מכל העמים" וקשה דבמה בחר ה', אם בנשמות בני"ז הרי הנשמות הם חלק אל-ק-ממעל והן עצמותו ית' ממש, ואיך שייך לומר דבחר בעצמו. **אלא ודאי בחר את גופי בני"ז**, דאף גופם מיוחד במינו הוא ואינו כשאר גופי אוה"ע, ומידות טובות שיש לישראל הן מצד טבעם הטוב. ולכן אף הגוף החומרי של יהודי ראוי למידת הזריזות, וע"כ חסרון הזריזות יחשב חסרון הגוף וכנ"ל.

ועל אף דגופו של היהודי מיוחד במינו הוא, מ"מ יש לזכור שהוא רק כיסוי לנשמה ואינו העיקר, כי הגם שאצל הבינוני הגוף הוא האדם עצמו. וכמו שכתב **הבעל התניא ז"ע** (פסוק כ"ט) על נוסח התפילה שאומרים בכל בוקר, "אלוקי, נשמה שנתת בי טהורה היא" דלכאורה אם עיקר האדם הוא הנשמה והגוף הוא רק נרתיק לנשמתו, א"כ מהו "נשמה שנתת בי", הול"ל "אני טהורה, אתה בראתני וכו'", כי הרי האדם הוא המתפלל. ובע"כ נוסח זה נתייחד עבור בינונים, שאצלם הגוף הוא האדם עצמו, והוא המתפלל ואומר "אלוקי, נשמה שנתת בי טהורה היא", עכתדה"ק. אכן עבודת הבינוני לעשות הגוף טפל אל הנשמה, ולא שיהי' בבחי' "עבד כי ימלך" "ושפחה כי תירש גבירתה" (משלי ל' כ"ב-כ"ג) ח"ו.

השי"ת צריך ממוצע, וכן שהסתכלו על מרע"ה מצד א' כממוצע שהוא העלם ממצרים - וכשהוא לא נמצא צריך עכשיו לעשות ממוצע אחר, ולכן התיקון לחטא העגל הוא ענין פרה אדומה שהיא כולה בלי הבנת השכל ואין בה טעם, והאומות לא מוסגלים להבין ולהשיג אף קולחים וקוונים פרה בשווי הון רב בשביל לשרוף אותה. ולכן ע"י עשיית רצון הבורא בלי שום חשבונות של הבנה בשכל נעשה תיקון לחטא העגל.

ולהשלמת הענין נביא בס"ד את דברי הדוכי נועם, שבענין פרה אדומה יש שני חלקים. חלק אחד הוא מה שאפרה מטהר מטומאת מות, ועל זה כתוב **"והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה"**, וכמו דאיתא בקידושין (נ"ז ע"א) על ציפורי מצורע שמתהרים ומכשירים את המצורע וענין זה לא קשור לכפרה. ועוד חלק יש בפרה ששם הוא ענין של כפרה **"הטאת היא"**, **שהוא עצם מעשה שריפת הפרה שהיא מכפרת כמו חטאת**. ולכן בריש מס' יומא מוצאים שקודם שריפת פרה אדומה היו צריכים להפריש את הכהן השרוף מביתו כמו שקודם יום הכיפורים צריך היה הכהן גדול לפרוש מביתו. כיון ששריפת הפ"א פועלת כפרה וטהרה בדומה למה שפועל יום הכיפורים. וכן מובא ברמב"ן (ויקרא ט"ז ח) שענין פרה אדומה דומה לענין שעיר המשתלח ששניהם נעשים בחוץ ובאים להעביר רוח הטומאה הרוחנית, כענין שאמר לע"ל "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", שהוא שורשי הרע שטמונים ונסתרים שגורמים לכל חיות הרע והטומאה, וכדאיתא **בפרי הארץ בפ'** כי תשא. וזה הסיבה שרש"י במגילה (ט"ו) מביא בשם הירושלמי שפרשת שריפת הפרה נקראת **"הטרתם של ישראל"**, שע"י"ז נפעל טהרה ורוחנית להעביר רוח טומאה מהארץ.

ולפי זה מובן היטב שהיות ובנ"ז הושפעו ג"כ מהעורב רב, אזי למרות שעל חטא העגל עצמו היה כבר כפרה ביהו"כ "ויאמר ה' סלחתי בדברין", אבל **לנקות את תוך תוכו של כל יהודי משרשי החטא הוצרכו גם לענין של שריפת פרה האדומה.**

קריאת פרה דייקא אחר פורים

והשתא צריך לבאר מה שייך פרשת פרה בזה"ז אחרי פורים דוקא. שהפעם הראשונה ששרפו את הפ"א היה בב' ניסן כאשר התחיל להיות משכן ועבודת קרבנות, והיו צריכים אז להיטור לקרבנות ולקרב"פ אבל בירושלמי (שקלים פ"א) מובא שכל פעם שהיו צריכים לשרוף פרה אדומה היו שורפים אותה סדקא בחודש אדר מט"ו באדר. ובפירוש הר"א סו"א ירילא על הירושלמי מובא הסבר לזה, שכיון שבחודש אדר היו שלחין בית דין מסתובבים בכל ארץ ישראל לאסוף את השקלים, לכן נתנו להם התפקיד ג"כ לחפש פרה אדומה. ולכן מובא בירושלמי במגילה שאין מפסיקין בין פורים לפרה. ולכן מיד אחרי פורים הוא הזמן לקרוא פרשת פרה כי אז היה יוצא זמן שריפת הפרה.

ומה שנוגע בזה"ז אצלנו ענין שריפת פרה אדומה מובא באוהב ישראל מאפסא שכיון שעסקנו בפ' זכור ובפורים במחיית עמלק, והגם שמנצחים ומכניעים העמלק, אבל עכ"ז נדבק איזה שמץ ולכן צריכין להטור ג"כ בזמה"ז מיד אחר פורים, וכמובא בעבודת ישראל שע"י קריאת הפרשה נעשה ע"ד "ונשלמה פרים שפתינו" עשיית ענין הפרה אדומה, ומתחדש בכל שנה הכפרה והעברת רוח הטומאה ושורשי הרע, וכך אפשר להגיע לחודש ניסן - שבו יש את כח ההתחדשות הכי גדול שאין כמותו בכל השנה בעולם שנה נפש - כאשר כבר סולקו שורשי הרע, ויכול להיות ההתחדשות בר קיימא.

לאש רשפי אש כו' תמיד תוקד על המזבח בהצדיק הזובח יצרו בקרבנו לא תכבה. (כתר שם טוב)

אור וקדושה שלא יכבה לעולם

להעלות נר תמיד, ר"ל שלא תהיה כוונתכם רק להעלות הקדושה והאור העליון הנקרא "נר", "תמיד" פירוש שתראה שלא תזוז ממך הקדושה והאור העליון לעולם. וזהו הפירוש הפסוק "אש תמיד תוקד על המזבח", פירוש שהכתוב מזהיר שיהא תמיד הקדושה ואור העליון בוער בך שלא תכבה לעולם, דהיינו שתוסיף אור וקדושה שלא יכבה לעולם (נועם אלימלך)

אש תבער בהכהן שאינו מתאבה

וכן אומר אש תמיד תוקד על המזבח קאי על הכהן שהשפיל גדולתו לפני יוצר כל ית"ש ומוציא הדשן ואינו מתהדר לפני מ"מ הקב"ה אש המזבח אשר הוא מן השמים (שה"י אש של מעלה) **תוקד בו בלבו של כהן** מים רבים לא יוכלו לכבות האהבה וביער על' הכהן עצים בבקר בבקר מוסיף אהבה על אהבה יום יום יביע אומר תמיד תוקד לא תכבה. (חתם סופר)

ערכי נחל אמרים ערכים ממאורי החסידות

כשמקע"ע להיות בלבו אש אז לא תכבה

ידוע מדברי קדשו של הבעש"ט כי צריך להיות תמיד נקודה התלהבות בלב איש ישראל. ועי"ז נאמר אש תמיד תוקד. המזבח רמז על הלב. ויתראה אינו דייקא בזמן אבל צריך להיות התלהבות על תמיד. וכשמקבל על עצמו בכל לב ונפש שלא ישנתה אז לא תכבה. וכשהתלהבות הוא כראוי ממילא מחשבה רעה העולה על הלב נשרפת בהבל הלב כהמס דונג מפני אש כו'. ועי"ז נשרפת מחשבה זרה בהבל הלב בא ח"ו אור חדש.

(שפת אמת)

אש קודש תבער בהזובח את יצרו

אפי' כשהולך לעסקיו יקיים שוית' ה' לנגדו תמיד ובכל דרכיך דעהו ויהיה דבוק בבורא ית' במחשבה קטנה. לפעמים יש ג"כ קטנות למעלה בזעיר אנפין ומכח אותו הקטנות יבוא לגדלות. כמו בגחלים אם יהיה ניצוץ א' שנסאר יכול לנפח בהם הרבה עד שיהיה מדורה גדולה כבתחלה. לאפוקי אם לא יהיה ניצוץ קטן לא יכול לנפח אש. כך לא יהיה דבוק במחשבה קטנה תמיד בו ית' יכבה נשמתו לגמרי. וז"ש הרמ"ק לומר **אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה פי' הדביקות הנמשל**

חצי שיעור

בפרשתינו מצינו הפסוק "כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו" וגו' וזוהו נלמד הכלל דחצי שיעור אסור מה"ת, ע"כ נעסוק השבוע בסוגיא זו, מקורו, טעמו, וכל המסתעף מזה הלהלכה. והנה הסוגיא זו רחבה מאוד, עתה נתמקד על כמה ענינים כפי שיכיל הגיליון וכדלהלן.

מקורו: בכמה מקומות בש"ס, נחלקו ר' יוחנן ור"ל בדין חצי שיעור, דלר"י איסורו מה"ת וילפינן לה מדכתיב (ויקרא ז' כ"ג) כל חלב וגו', ותיבת "כל" מרבה אף חצי שיעור, ולר"ל איסורו מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא, ולהלכה פסקין כר"י דחצי שיעור אסור מה"ת.

טעמו: מצינו בזה כמה טעמים וכדלהלן. בגמ' (יזמא ע"ה) נתבאר טעמו של ר"י שחצי שיעור אסור מה"ת כיון "דחצי לאיצטרופי" [ואף שר' יוחנן כבר למד דינו מפסוק "כל" חלב כנ"ל, כתבו התוס' שם דר"י ס"ל דלולי הסברא של חזי לאיצטרופי לא היינו לומדים מכל חלב לרבות חצי שיעור, ובריטב"א שם כתב דאה"נ דחזי לאיצטרופי היא טעם של התורה לאסור אף חצי שיעור, ולולי זה לא היינו לומדים כן לכל התורה, והיינו אומרים דהריבוי כל חלב היא גזירת הכתוב מיוחדת לאיסור חלב או באיסורים שיש בו כרת].

ובביאור טעם זו מצינו ב' מהלכים, ומתאמרא בבי מדרשא כחקירה, האם הטעם של חזי לאיצטרופי היא סיבה לגזור, או סימן שחצי שיעור הראשון ג"כ נחשב כאיסור. א. מטעם גזירה: י"א דטעם חזי לאיצטרופי הוא מטעם גזירה, דחיישין שמא יבוא לאכול החצי השני בתוך שיעור כדי אכילת פרס והיה בידו שיעור שלם ולפיכך חצי הראשון נמי אסור מה"ת, ולפי טעם זה החצי הראשון היא בעצמותו היתר אלא שמחמת גזירה נאסרה מה"ת לאוכלו (שו"ת חת"ס ח"ו סי' ס"ה צ"ח פסחים מה. בתוס' ד"ה לענין, ומצינו סיג וגזירה באיסורים דאורייתא כגון ביאה דכתב עליו הר"ן דטעם שהתמירה תורה משום דחמץ לא בדיל וחששו שמא יבוא לאכול, ועוד הרבה דוגמאות מנבוא בס' לקח טוב לל"ח יעו"ש). **מהות הגזירה:** האלו הסוברים חזי לאיצטרופי היא מטעם גזירה יש להסתפק במהות הגזירה אי הפי' שיטעה ויאכל כזית "כדי אכילת פרס" ויהא חייב - ולפי"ז "בבישול בשר בחלב" לא שייך זה דהלכתא כדי אכילת פרס נאמרה רק באכילה, או דילמא הפי' חזי לאיצטרופי כפשוטו דגזרינן שיבוא לכתחילה לאכול שיעור שלם בב"א ולא רק שישכח וימשך באכילתו תוך כדי אכילת פרס, ולפי"ז אף בבישול כן (פמ"ג יוד"ד פתיחה הלהלכות בב"ח ד"ה האהה כיצד ובס"י ס"ה משב"ז סק"ד ד"ה נסתפקתי מנבוא פונתו יתה). **ב. איסור בעצם:** י"א שאין חצי שיעור אסור מצד גזירה אלא איסורו בעצם, וטעם של חזי לאיצטרופי היא סימן שאיסורו בעצם דאם החצי היה מותר לא היה יכול להצטרף לעוד חצי שיעור ולהיפך יחדיו לאיסור (שו"ת דברי חיים ח"א סי' כ"ה וכן אפשר להסביר דברי השא"א סוס"י פ"א לגבי חצי שיעור בב"א דאם נאסר חצי שיעור בבל יראה כולקמן, ובתפארת ישראל שבת פ"ח אות' ד' הוכיח כן מהגמ' פסחים מה. דאמרינן בשר וחלב חידוש דלעצמו מותר והצטרף יחד נאסר ואם נימא דחצי שיעור מותר בעצם א"כ כל האיסורים הם כן ויש לחזות ואכמה"ל). ומצינו הרבה נפק"מ בין המהלכים ונביא אחד מהם.

נפק"מ: לא חזי לאיצטרופי: מצינו כמה אופנים שלא חזי לאיצטרופי כגון אכל חמץ פחות מכשיעור ברגע אחרונה של פסח באופן שאין כבר שהות בו ביום לאכול עוד וכן בסוף יום הכיפורים שאין בו שיעור חזק לאכול אלא חצי כזית (שו"ת חת"ס צ"ח ע"ה), וכן קטן וחולה זקן שאינם יכולים לאכול שיעור שלם בתוך כדי אכילת פרס (שו"ת מהרש"ג ח"ד סי' כ"ג ועיינו שם שכתב דבאופן זה אף אם נימא דבעלמא איסור חצי שיעור מטעם נדיר ג"כ שייך אצלם לאסור דאף שאצטל פ"א אכל כל שחזי לאיצטרופי אצל שום אדם בעולם כבר יש חלות איסור חצי שיעור מה"ת).

אחשביה: י"א דטעם איסור חצי שיעור מה"ת מדין "אחשביה" היות ובאכילתו היא עושה מעשה המחשיבו (שו"ת חת"ס צ"ח סי' פ"ו וכן נקטו בשו"ת יעקב ש"י ש"א סק"ג, אמרי בינה סי' י' ולפי"ז באיסורים שאין בהם מעשה אין איסור חצי שיעור). ויש שתענה ע"ז אחרי שהגמ' מביאה פסוק כל חלב וסברא של חזי לאיצטרופי היאך חידשו אחרונים טעם מעצמם (אתון דאורייתא כ"ה וכן הוכיחו בדברי מרדכי סי' י"ח ובאמרי בינה שם דלא כחצ"ח).

גדרו: חצי שיעור באיכות: כמו שמצינו כמה מקומות בש"ס חצי שיעור בכמות מצינו ג"כ חצי שיעור באיכות, ונביא כמה דוגמאות: **א. בישל פחות ממאב"ד בשבת:** י"א שכל שנעשה יד סולדת בו יש בו משום בישול ואף שאינו חייב חטאת איסור יש, כעין חצי שיעור (חז"א סי' ט"ק). **ב. בישל בב"ח שיעור פחות ממאב"ד:** י"א דאין איסורו אלא מדרבנן (פ"ה), וי"א דאיסורו מה"ת מדין חצי שיעור (בית מאיר יוד"ד סי' פ"א דמ"ש מכל איסור חצי שיעור).

חצי שיעור שאינו נחשב לכלום: לפעמים מצינו שחצי שיעור מותר לגמרי דיש לחלק בין דבר שהשיעור הנאמר בו אינו חלק מעצמותו של האיסור אלא הוא דין רק לגבי עונש, ונביא כמה דוגמאות: **א. אכילת עראי חוץ לסוכה:** דכשאוכל פחות מכביצה אינו נחשב כאכילה פחות כשיעור אלא כמו שאין כאן אכילה (וסברא זו מנבוא באר"ה למה"ש). **ב. רחיצה ביו"כ:** התירו לכלה לרחוץ פניה, היות ואיסורו מדרבנן, ולא אמרינן דהוי חצי שיעור דאסור מה"ת, דאינו נחשב לרחיצה כלל (דברי יחזקאל).

באלו איסורים יש בהם דין חצי שיעור: איסורים שאינם אכילה: י"א שדין חצי שיעור שלמדנו מ"ל חלב כנ"ל היא רק לענין איסור אכילה, אך שאר איסורים אין בהם איסור חצי שיעור אף אם יש בהם הסברא של חזי לאיצטרופי, דסברא זו מועילה רק שמחמתה דרשנו מן הפסוק כל חלב זה רק באיסור אכילה (שו"ת חת"ס צ"ח סי' פ"ו). וי"א דאף באיסורים של איסור שבת נאסר מה"ת חצי שיעור (פ"א סי' ש"ח סק"ג וכן בשו"ת ד"ה ומ"ב שם ומסקי דדברי החצ"ח דחוקים, ויש שהעירו על דבריו דנעלם ממנו דברי רש"י שמבואר דבמלאכת שבת יש איסור חצי שיעור, ועיינו בשו"ת בית יצחק סי' א' אות' י' ובשדי חמד מערכת החי' כללים מה שכתב ודבר החכ"צ). וי"א דאף בכל איסורים יש דין חצי שיעור (שו"ת רמ"ע מפאנו לגבי איסור מתיקה שם, שו"ת דובב משרים ח"ב סי' מ"ב לגבי להשחית מקצת אילן).

איסור בל יראה: נחלקו הפוסקים, י"א דאיסור בל יראה דינו כשאר איסורים לגבי חצי שיעור (שו"ת פני יהושע סי' ט"ו והוכיח כן מדאמרינן פירוקן ממילא בטלי משמע דבל"ה היה צריך לבעור מה"ת), וי"א דאין בו דין חצי שיעור או מטעם דח"ש אסור רק באכילה או מטעם דלא שייך סברת אחשביה (שו"ת חת"ס ע"ה), או מטעם דא"א שיבוא לאיסור למפרע על חצי כזית ראשון דכל חצי זית שהיה בביתו ומבערו שוב אינו מצטרף לשני (שו"ת שאגת אריה סוס"י פ"א) **להלכה:** נחלקו בזה האחרונים (מ"ב סי' תמ"ב סק"ג לא הבריע ומשועה"ש ד"ס כ"ח נראה לקולא).

חצי שיעור במצוות: באופן שאין לו כ"א חצי שיעור של המצוה, כגון שאין לו אלא חצי כזית מצה או שאינו יכול לאכול יתה, י"א דיאכל עכ"פ מה שיכול (ברכי יוסף פ"א ע"ה), וי"א דיכול אפילו לברך ע"ז (שאגת אריה סי' ק), וי"א דאין שום ענין מצוה בחצי שיעור (שבט יעקב ח"ב סוס"י י"ח) אלא שמדרבנן יש ענין לקיים המצוה שלא תשתכח (כתב סופר סי' צ"ז).

השלמת פרשת פרה

באחד השנים היו למעלה ממנין יהודים תקועים בשבת פרה במלון בחו"ל ולא היה להם ס"ת לקרות בו, שבוע לאחר מכן החליטו להתאסף יחדיו ולהשלים את הפרשיות החסרות להם, ונשאלה השאלה, אם יכולים להוציא שלשה ספרי תורה, באחד לקרות את שתי הפרשיות שהחסירו, בשני פרשת החדוש, ובשלישי פרשת פרה?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: פרוזי שנסע בשושן פורים לירושלים לאחר עלות השחר, והשתתף בסעודת פורים ומתוך שמחה הזיק, האם חייב לשלם?

נאמר במסכת סוכה (דף מה ע"א) שביום שביעי של סוכות, הגדולים אוכלים את האתרוגים של הקטנים, וכתב רש"י ואין בדבר לא משום גזל, ולא משום דרכי שלום, שכך נהגו מחמת שמחה. וכתבו התוס' (ד"ה מיד תינקות) ויש ללמוד מכאן לאותן בחורים שרוכבים בסוסים לקראת חתן, ונלחמים זה עם זה וקורעין בגדו של חבירו, או מקלקל לו סוסו שהן פטורין, שכך נהגו מחמת שמחת חתן [והובא ברמ"א (ח"מ סימן שעה ע"ט)].

ובשו"ת תרומת הדשן (סימן ק) הביא תשובה זו"ל: שמעתי מה"ר טוביה בשם ריב"א, שכל מאכל שלוקחים הבחורים זה מזה אפילו שלא ברושת, משום שמחת פורים שמעת קריאת המגילה עד לילה סעודת פורים, שהן שני לילות ויום אחד, אין בהם משום גניבה ולא משום גזילה, ואין להזמינו לבית דין ואין חוששין עליו, ובלבד שלא יעשו שלא כהוגן על פי שבעה טובי העיר.

ועל פי דברים אלו, כתב הרמ"א שתי הלכות, א. לגבי נזק כתב (סימן תרצה ס"א), ויש אמרים דאם הזיק אחד את חבירו מכח שמחת פורים, פטור מלשלם. ב. לגבי חטיפה כתב, (סימן תרצ"ו ס"ח) וכן בני אדם החוטפים זה מזה דרך שמחה, אין בזה משום לא תגזול, ונהגו כן, ובלבד שלא יעשו דבר שלא כהוגן על פי טובי העיר.

וכתב בפמ"ג (א"א סימן תרצה ס"ק ו-ה) שני טעמים למה פטורים לשלם על הנזק, א. דבפורים מסתמא מוחלין, ב. הוה כאנוס קצת, יעו"ש. אמנם בערוך השלחן (א"ח שם ס"ה) כתב: עכשיו בעונותינו הרבים ערבה כל שמחה ואין אנו נוהגים לשמוח כל כך עד שיבא להזיק, ולכן עכשיו כשהזיק חייב לשלם, יעו"ש.

אולם במשנה ברורה (ס"ק י"ג) כתב, על פי דברי הב"ח שיש לחלק בין הזיק גדול לקטן בין בגוף בין בממוץ, דבהזיק גדול מקפידין ואין מנהג לפטור בהזיק גדול. [ומשמע שבהזיק קטן גם היום עדיין פטור]. אולם לגבי חטיפה כתב בשם השל"ה לאו משנת חסיים היא ושומר נפשו ירחק לחטוף מחבירו. ולכאורה משנת שלכתחילה יש להשמר מלחטוף וכן יש להשמר מנזק, ואם קרה והזיק, על זה המנהג לפטור בהזיק קטן ולא בהזיק גדול.

לגבי פרוזי הנמצא בירושלים בשושן פורים, לכאורה יש להוכיח שפטור, שהרי דין זה מקורו משמחת חתן וכלה, ושם הבחורים אינם קשורים לחתן ולכלה, אלא שהם שמחים עמם, וטעם הפטור כיון שהשתתף בשמחת חתן וכלה, ואף שימח אותם, הוא בכלל המנהג לפטור את המזיק מתוך שמחה.

מאידיך אם אחד יחליט לשמח חתן וכלה ברחוב שלא במקום השמחה, מסתבר שיהיה חייב, ששם אין לו רשות להזיק, וכמו שנאמר במסכת נלה (פרק ט' ה"ה) לא ישמח אדם בין הבוכים, ולא יבכה בין השמחים, וה"ה בענייננו באולם שמחות צריכים כולם לשמוח, וכשנמצאים מחוץ לאולם אין מקום לשמחת חתן. והוא הדין לענין פרוזי שהשתתף בפורים דמוקפים בירושלים, אף שאצלו כבר לא פורים, אבל הוא משתתף עמם בשמחתם וכן לשמוח איתם כמו אלו פורים, שבהם לשמח חתן וכלה, וממילא המזיק היזק קטן פטור כשיש שמחה יהיה פטור.

ובפרט לפי הטעם של הפמ"ג שלכן פטור לשלם כיון שבפורים מוחלים, אם כן אין זה לפי המזיק, אלא זה תלוי בפורים של הניזוק, שאם אצלו זה פורים, הרי הוא מוחל. וכן יש להוכיח מדברי התרומת הדשן, שאם הסעודה נמשכת למוצאי פורים גם אז פטור, הרי שאין זה תלוי בדנין פורים, אלא זה תלוי בזמן ששמחים בשמחת פורים.

שפל – באמת

- "כידוע, הרבי נפגש כמה וכמה פעמים עם הגדולים שב'לומדים'", המשיך זלמן בער לרתק את בני החבורה ביושבם יחדיו ללבוש פרק או שניים בתורת החסידות ובפרט קודם כניסתם לשער ה'ל' של פרקי התניא קדישא. "פעם אחת שאל אותו אחד מאנשי הארץ, שהוא עצמו כבר נסוג אחור מהתנגדותו על ה'רב' אחר שגילה לו הרבי את רב חילו בתורת השם, מיהו אותו 'רבי אלימלך' שכולם זעים לשמע שמו - ואשר ספרו נועם אלימלך מונח (ר) אצלי מתחת הספסל. הרבי אשר ידע את שורש שאלתו אותו גאון השיב לי במילים מדודות 'בטרם אָמְנָה לפניך את מעלותיו של אותו רבי אלימלך שאמרת שספרו מונח לך מתחת הספסל, אומר לך דבר אחד, אפילו אם תיקח את הרבי ר' אלימלך עצמו ותכניס אותו ממש מתחת הספסל, גם אז ישב הוא שם וידום - כמו ספרו - מרוב שפלותו וענוותנותו". מילים אלו פעפעו אצל אותו גאון כארס של עכנאי ובאותו רגע שלף את הספר ונשקו בחרדת קודש וכל התנגדותו התמוססה באותו רגע".

"ונחננו מה, היתה מאז מיסודות החסידות אשר יצק רבינו הבעל שם טוב הקדוש, ואשר מיהו זו זהרה וזרחו על ראשי עם קודש אשר נהו לאורו, ובפרט אצל רועי העם אשר במקום גדלותם שם נמצאה ענוותנותם". "התדעו?! האיר פנחס'ל את עיני החברייא באור חדש מזוית שוֹנָה. "חשבת, שעצם זה שהם היו שפלים בעיני עצמם היה זה עדיין אפשר להשיג, כמו שמבואר שדייקא במקום גדלותם, כאשר הם השיגו יותר בגדלות הבורא, שם נמצאה ענוותנותם, כי אז אפשר להשיג את שפלות עצמו".

"החידוש הוא מידת הענווה 'מכל האדם אשר על פני האדמה'. כאשר הענווה היא גם בנוגע לזולת. דהיינו, שהם הרגישו שהם באמת שפלים לא רק לגבי גדלות השי"ת, אלא באמת שפלים מכל אדם אשר על פני האדמה. כמו ששמעתי על אחד מגדולי הצדיקים, שבאחד מן השבתות אחר מאוד מלהיכנס לערוך את השולחן אשר לפני ה', שאלו אותו תלמידיו, ילמדנו רבינו? גילה להם הרבי את סודו של דבר - מכיון שתורה היא וללמודה הוא צריך, וכך אמר: תדעו, שכל שובע אין יכול לצאת מחדרו - קודם שאני עובר במחשבתי ורואה שאין שפל ממני מכל ציבור הנאספים. השבוע, אירע שהגיע אחד קל שבקלים ממש, שלא יכולתי לצאת מהחדר, מכיון שחשבת, היתכן שלא מצאתי בנפשי שאני שפל אף מאותו יהודי פשוט. עד שהאיר ה' עיני ואמרתי, בוודאי אם אני הייתי במצבו, לא הייתי הולך בליל שבת ל'טיש' של צדיק, אם כך וודאי אני רחוק מדרגתו של יהודי פשוט זה..."

"אם תרצה פנחס'ל, פותח ר' לייב את פיו כאשר אור נוגה על פניו, "הרי זהו החילוק בין פרק כ"ט שכבר למדנו לבין פרק ל' שאנו עכשיו מתחילים, ואבאה ראשית עלינו להשכיל שכל פרקי הליקוטי אמרים' שבתניא קדישא הרי הוא מקשה אחת אשר כמו דרגה אחר דרגה וצעד אחר צעד הולכים אנו לאורו להשכיל כיצד קרוב אליך הדבר מאוד בפניך ובלבבך ממש. ובעצם, זהו השתקפותה של תורת הבעל שם שאינה אוסף של מידות טובות ויראת שמים, אלא תורה של 'שלימות', ובה מבואר כיצד כדי להתדבק אל השי"ת, לעשות לו דירה בתחתונים, לגרש ולצער את הצר הצורר הוא יצר הרע היא הסט"א ולהמליך את השה"ת עלינו, ע"י תורה ומצוות תפילה והתגברות על נפש הבהמית. כעת אנחנו אווזים בשלב שבו הרבי מבאר לנו כיצד נתדבק להשי"ת ונכניע את הסט"א ע"י מידת הענווה והשפלות".

"פרק דנון, הרי הוא המשיך ישיר למה שלמדנו בפרק כ"ט שכול עץ אשר לא נתפס בו אש צריך לבטש אותו. ואכן, בפרק כ"ט ביאר הרבי בהרחבה יתירה, כמה יש לאדם לַבְטֵשׁ את הנפש הבהמית כאשר יכיר שבאמת יש לה במה להתבושש מגודל שפלותה. את זה ביאר האדם לנפש הבהמית הן על ידי הסבר שכלי, והן על ידי גערה וצעקה עליה. כעת ימשיך הרבי בפרק ל' ויבאר את מידת

השפלות. וכפי שדייקת פנחס'ל, ממשיך ר' לייב, "פרק כ"ט מבוסס בעיקרו על ההתבוננות בשפלות עצמו כמה שפל הנפש הבהמית לעומת גדלות הבורא. וכמה היא מסתירה לאדם את אורו יתברך. ובפרק ל' שאותו אנחנו מתחילים מבאר לאדם כמה הוא שפל באמת אף לגבי כל האנשים אשר סביבו".

"דהיינו, שלא יחשוב האדם, שאין הכי נמי, כלפי הבוית"ש אני בוודאי שפל ונבזה, כי הוא 'באמת' יודע מרת נפשו כמה הוא רחוק מעבודת השי"ת. אבל כלפי חבריו, נו, מהיכי תיתי. האם אני כל כך גרוע מהם? ואם חסר לאדם ההנהגה וההכרה בזה, הרי יש לו חיסרון אמיתי בדבקות להשי"ת. כי זה מוכיח שעדיין קליפת הסט"א דבוקה בו ומונעת ממנו להשיג את אור הנשמה האלוקית".

"לזאת בא הרבי בפרק דנון ומתחיל להאיר את עינינו שלב נוסף בעבודת הביטוש. ונתחיל בעזרתו יתברך את לשון קודשו: "עוד זאת ישים אל לבו לקיים מאמר רבותינו ז"ל והוי שפל רוח בפני כל האדם והוי באמת לאמיתו בפני כל אדם ממש ואפילו קל שבקלים". הרי דברי חז"ל חיים וקיימים ונאמנים בלשון קודשם ממש. ולכן, יש לדייק ולהתבונן כיצד יכול האדם, אפילו הגדול שבגדולים, ל'היות' ב'אמת לאמיתו' 'שפל רוח' בפני 'כל' אדם".

"דהיינו, לא נסתפק בהסבר הפשוט שצריך כל אדם ל'התנהג' בהנעה ובשפלות רוח לפני כל אדם, אלא, התנא דורש מאתנו להרגיש בפנימיות הלב ולדעת שאנחנו באמת שפלים מפני כל אדם. וזהו באמת עבודה קשה שבמקדש, כיצד יוכל האדם להגיע לזה כאשר הוא יודע בנפשו שחבירו הוא במצב שפל הרבה יותר ממנו? כיצד ירגיש שהוא יותר שפל מחבירו?"

"לזאת צריך להתבונן, מהו הסיבה שאדם מרגיש שחבירו שפל ממנו. הדבר הראשון הוא הביקורות שיש לו על חבירו, כיצד יתכן שהלה מתנהג כך וכך, אשר כתוצאה מזה הוא ממקם אותו בליבו במדרגה פחותה ביותר. כאשר יעבוד האדם על עצמו ויפסיק לדון את חבירו, ידע, שהוא צָלַח שלב נכבד במדה זו".

"היינו על פי מאמר רז"ל אל תדון את חברך עד שתגיע ל'מקומו', כי מקומו גורם לו לחטוא להיות פרנסתו לילך בשוק כל היום ולהיות מיושבי קרנות ועיניו רואות כל התאוות והעין רואה והלב חומד ויצרו בוער כתנור בוערה מאופָה כמ"ש בהושע הוא בוער כאש להבה וגו', משא"כ מי שהולך בשוק מעט רוב היום יושב בביתו, וגם אם הולך כל היום בשוק יכול להיות שאינו מחומם כל כך בטבעו כי אין היצר שווה בכל נפש יש שיצרו וכו' כמ"ש במ"א". הרבי מגלה את עינינו ומראינו נפלאות בדברי חז"ל, שבעצם נותנים לנו הדרכה איך לא לדון את חברנו, כי אין אנחנו ב'מקום' שלהם, 'מקום' תרתי משמע. גם המקום הגשמי, שחברנו צריך להסתובב במקומות שאילו אנחנו היינו מסתובבים שם יתכן שאנחנו היינו יורדים עשרת מונים מאתו, אולי לפי הניסיונות שיש לו הרי הוא אפילו 'בעל מדרגה' שעומד בכמה וכמה נסיונות בכל יום, בנוסף, איך אנחנו יכולים לדון אותו כאשר אין אנו נמצאים ב'מקומו הרוחני'. דהיינו, אולי הנפש הבהמית שלו הרבה יותר חזקה בנסיונות אלו, ויצרו בוער כאש להבה, ואעפ"כ הוא מתגבר עליו, ומי יודע אם אנחנו היינו יכולים לעמוד בפני כזה אש בּוֹעֵרָה?"

"האם עדיין יש למישהוא ספק אם הוא יכול לדון את חבירו?" מסכם ר' לייב להסכמת והנהונו ראשי כל בני החבורה..."

הארה

כאשר יתבונן האדם שאין הוא יכול להגיע ל'מקומו' של חבירו בנסיונות של חבירו עם היצר, יבין, שאין הוא יכול לדון אותו, וממילא הוא אף שפל ממנו.

הדבק בתלמידי חכמים

החברייא ירבה לה באהבת ודיבור חברים. בקבוק המ'מסקה' שעל השולחן עשה 'הקפות' סביב בין ידי הנוכחים, כאשר תכולתו הולכת ומתרוקנת. כאשר הגיע לתחתיתו ו'תיקונו' הצטרף אליו חברו בדומה לו - אם כי רחב וכרסנני יותר. ניגוני התעוררות נשמעו מפעם לפעם וקונוה באמרת אש בווערות מכשנה של קאצק. בצד ישב לו הלה זיך זיך דוני מרצד בעיניו, והוא ממתין לבאות כאב אורב לטרפ.

מבין הכפירים שצמחו במעונות האריות שבקאצק, היה החסיד המופלג ר' אלעזר, שנקרא בפי כל: 'ר' אלעזר ביאליסטוק'ער' ע"ש מגורי עירו בעיר ביאליסטוק שבליטא. הוא נודע כעובד ה' מופלג וכירא שמים מרבים.

בעיר ביאליסטוק שהיתה מלאה במתנגדים, התגורר מתנגד אחד שהיה לץ גדול ונהג להתלוצץ רבות על החסידים ומנהגיהם, ופעמים שאף היה נוסע לצדיקים לראות במעשיהם וללכת אח"כ לחבריו המתנגדים ולמכור את מרכולתו הבאושה לקול צחוקם הפרוע.

באחד הפעמים שר' אלעזר אירגן 'נסיעה' לקאצק יחד עם קבוצת חסידים מהעיר ביאליסטוק, הצטרף אליהם אותו מתנגד לנסיעה, כאשר במוחו תכנן שמנסיעה כזאת יוכל לפרנס את עצמו בשופי לחודשי החורף הארוכים.

באכסניא עצרה הקאמפני"א, וכמנהגם של חסידים הנוסעים לרדם ומתכוננים בסילודין להיכנסם אל הקודש, ישבו החברייא לשבת אחים, כאשר בקבוקי משקה התרוקנו בזה אחר זה, כאשר מן הצד יושב המתנגד ועיניו ברוקות בצפייה, כאשר הוא מבין שעוד מעט ודי האלכהול יפעלו את פעולתם, ואז כנראה יפלו 'פנינים' מפיו של ר' אלעזר וחבריו, ואז יהיה לו סחורה רבה למכור לחזור עמה לחבריו ולהנותם בהם.

"יהיה מעניין" - הוא אמר לעצמו וחיך ידיו בהנאה בלתי מוסתרת.

הלילה הלך והתקרב אל סופו, והנה בטרם האיר היום קם ר' אלעזר ממקומו כאשר הוא שרוי בגילופין עמוק וכל ראשו סחרחר עליו עד שלא הצליח לאחוז עצמו והתנועע אנה ואנה. ואז פתח את פיו בשאגה אדירה וזעק בקול עמוק בהברה ליטאית ובתנועה מיוחדת: "ולדבקה בו - וכי אפשר לידבק בהקב"ה, והלא אש אוכלה היא, אלא הדבק בתלמידי חכמים".

ואז ללא הכנה מוקדמת הטיח את ראשו בקיר וזעק על עצמו בקול ניחר ובדמעות על פניו: "פועיר! די זאגסט נאר אזוי, די מיינסט עס נישט! וכך חזר שוב ושוב.

המתנגד שעמד מן הצד והתבונן בהשתאות, יצא מכליו למראה המחזה המבהיל הלוה, כאשר נוכח לראות איך חסיד בעל צורה נראה אחר כמה כוסות י"ש, כשכל מוחו תפוס בהכנה דרבה לקראת כניסתו לרבו. כל מזימותיו לרכל אחריו ולהוציא את דיבתו פרחו כחלום, והוא קרא בהתרגשות "הייתי מוכר את הבגד עליון שלי כדי לקנות עוד 'משקה' לכוה יהודי".

המתנגד כבר לא חזר מנסיעה זו, במקומו חזר חסיד מובהק ועובד ה'.